

Bay Timoun Ou Plis Posibilite Pou Li Aprann

Read to Learn Book Club la se yon pwogram ke timoun ou paka rate

Se yon verite: Timoun ki nan aktivite edikasyon ak lekti anvan yo retounen lekòl fè pi bè nòt pandan lane lekòl la, yo gen plis chans pou gradye epi rive nan inivèsite, epi tou reyisi nan lavi yo. Pwogram Read to Learn (RTL) Book Club The Children's Trust la, gratis pou tout timoun ki gen 3 lane e ki rete nan Konte Miami-Dade, se yon bon fason pou fè yo kòmanse.

Devlope Langaj Alfabetizasyon

Read to Learn Book Club La ofri liv dapre laj

la – ke se angle oswa panyòl – bay chak timoun 3 lane ki anrejistre kòm manm, chak 3 mwa pandan 3 premye lane yo. Liv yo kouvri plizyè sijè, tout enteresan epi edikatif. "Genyen yon gid siplemantè pou paran ke yo voye kay chak timoun avèk liv mwa a, pou yo kapab ede timoun yo aprann pi byen," se sa Lisa Blair eksplike, li se prezidan Miami-Dade Family Learning Partnership.

Ankouraje Lanmou pou Lekti

"Rechèch montre ke plis gen liv nan kay la, gen plis chans pou gen siksè nan lekòl," se sa Blair ajoute. Alòs nan fè yon ti libreri nan kay la ak liv RTL Book Club yo, paran yo ap kapab ranfòse kijan lekti se yon bagay enpòtan – e

pa pou timoun piti yo sèlman. "Lè ou manm nan Club la, li aprann paran yo chwazi liv pou timoun yo selon fakilite yo epi ankouraje vokabilè yo," se sa Blair di. "Li ankouraje tout bon ti moman ant fanmi, lè paran yo ka kreye tan epi fè lekti ansam." Epi ansyen liv ke yo renmen anpil, ki resevwa trofe tankou kèk seleksyon RTL Book Club yo *The Little Engine that Could, Goodnight Moon, If You Give a Mouse a Cookie*, epi *Corduroy* k'ap plen etajè libreri yo epi elaji lespri yo, santiman renmen lekti a pral boujone lakay yo.

Kreye Anvi ak Eksitasyon pou Fè Lekti

"Read to Learn Book Club la ede timoun devlope abitid fè lekti epi louvri pòt sou anpil lòt bagay," se sa Patricia Leal fè konnen, yon manadjè ki gen kontra avèk The Children's Trust ki sipèvize inisyativ RTL la. "Liv nou ofri yo bay timoun yo ekspozé yo ak anpil bagay ki nan aniwonman yo, chak gen yon eksperians edikasyon ki diféran, ak yon metòd ki baze sou Lavni. Epi yo ankouraje timoun yo pou li pou plezi." Timoun piti ki pokò pare pou lekòl yo, li eksplike, renmen li liv anpil, pandan y'ap abitye ak vokabilè yo. Alòs ak sipò paran yo epi gid ki sou plas la, fè lekti epi aprann pou lavi se yon bagay ki posib e ki ranfòse chak mwa ke timoun yo resevwa yon liv!

Read to Learn Book Club La se Trust la ki sipòtèl ak yon patenarya avèk Miami-Dade Family Learning Partnership epi Early Learning Coalition of Miami-Dade/Monroe.

Beryl Meyer ekri tèks sa

Anrejistre nan lub la Jodi'a!

Ale sou www.thechildrenstrust.org/content/read-learn-book-club pou anrejistre timoun ou pou pwogram Read to Learn Book Club la. Timoun ki pokò gen 3 lane kapab anrejistre tou, men yo pa'p kòmanse resevwa liv yo pou jis nan mwa ke y'ap fete twa lane.

Timoun ki paka wè ap kapab jwenn liv ki fèt espesyalman pou yo, genyen odio ak medya dijital. Pou plis enfòmasyon, kontakte Miami-Dade Family Learning Partnership nan 305.891.7323.

Ede Timoun Ou Chanje Move Abitid yo

**Manje zong, pipi nan kabann, plenyen... pa dekouraje!
Ou ka rezoud pwoblèm sa yo ki ralanti devlopman yo
ak konsèy ekspè yo.**

Timoun, tankou granmoun pi konfòtab nan abitid yo – ke'l bon oswa li pa bon. Menm lè move abitid timoun yo toujou ap devlope epi disparèt, kompòtman ki paka chanje yo, ka fè domaj e nou dwe panche sou yo. Nan ka parèy, pwofesyonèl nan devlopman timoun konseye ke paran yo jwenn lakòz yo, chache yon solisyon epi ofri anpil sipò ak ankourajman.

Ale nan rasin nan. "Lè w'ap analize yon abitid, paran yo dwe konprann enpòtans kompòtman – gen yon mesaj ladan'l," se sa Laura Morris di, li se direktè yon jadandanfan. "Anpil timoun pratike abitid pou yo jwenn konfò oubyen pou soulaje strès, enkyetid oswa perèz yo. Genyen ki fè'l paske yo raz oubyen pou jwenn atansyon. Li ka menm soti depi nan anfans yo epi li la toujou."

Se ka sa ti gason Celine Lan te genyen. Ant premye ak dezyèm anivèsè li, li te

devlope yon ti tandans pou li bege e se sa ki lakòz pwoblèm lan. "Paske li pat kapab eksprime li, reyakson'l se fè kòlè," se sa li di sou pitit li a ki gen 4 Lane kounye'a. "Plizyè mwa apre yo te vin ap etidyé ka a, men kòlè frape yo kontinyè epi vin tounen yon bagay ke li toujou fè lè li pa'p fè anyen, fatige, fristre oswa si li te vle yon bagay ke mwén pa vle ba li."

Pran devan, men kenbe pasyans. Pou pote chanjman, paran yo dwe adopte yon atitud responsab. "Gade nan ki sitiayson li gen kompòtman an epi gade kisa ki Lakòz li aji konsa," se sa Morris di. "Depi paran yo dekouvi motif yo, gen aksyon ki ka fèt pou diminye nesesite pou gen kompòtman sila epi jwenn yon pi bon fòmil pou ranplase'l."

Pandan ke abitid ki pi danjere yo bezwen solisyon rapid, yon moman òbsèvasyon kapab pote bon rezulta pou lòt abitid ki pa

twò grav yo. "Youn nan pi bon teknik ke nou aprann se inyore epi remake," se sa edikatè pou paran Wadine Toliaferro di. "Inyore nenpòt abitid ki pa danjere pou timoun nan, remake li epi pale sou kompòtman ke ou vle wè ki demontre yo."

Pa panike. Se sa Jenny te fè lè li remake yon chanjman nan fason pitit fi li te konn dòmi. Kòm yon timoun jadandanfan, Ava te konn dòmi tout Lannwit. Men lè'l vin gen 3 Lane, li te vin kòmanse ap reveye apre kèk edtan ke li kòmanse dòmi epi li al dòmi nan koulwa a.

"Pase pou nou te fè bri ak sa, nou te ankouraje li rete nan kabann li lè nou fè ti kouche ave'l," se sa manman timoun sa ki gen 5 Lane kounye'a eksplike. "Alòs lè nou jwenn li ap dòmi nan koulwa a, nou annik leve li epi remete li nan kabann li."

Abitid la kontinye pandan plizyè lane jiskaske on lè fanmi an te al nan vakans. Epi

san rezon, Ava te sispann dòmi nan koulwa a. Men pwoblèm dòmi li yo potko fini.

"Lè li te vin gen 4 lane, li rekòmanse leve nan mitan lannwit ankò, li vin nan chanm nou kouche nan pye kabann nou oubyen vlope kò li nan dra ke nou genyen nan kwen chanm lan. Ankò nou pa panike. Sa pa't rive chak swa, alòs nou jis fè'l sonje ke nou ta renmen li ret dòmi nan kabann li tout lannwit lan, men nou pat fè gwo bri ak sa."

Mande yo ede nou. "Youn nan fason paran yo ka ede timoun yo elimine move abitid se mande yo opinyon yo," se sa Toliaferro di. "Mande yo pouki dapre yo sa ap rive, epi travay ansanm pou pote solisyon."

Jenny te fè sa pou jwenn solisyon ak leve lannwit Ava a. Apre li fin sere dra ki te nan kwen chanm lan, "Ava mande kote dra a," se sa li vle konnen. "Mwen di'l mwen sere li paske li dwe dòmi nan kabann li. Apre mwen mande poukisa li panse ke li bezwen'l epi li di, 'Mwen pè.' Mwen di li pa gen okenn rezon pou li pè, epi mwen mennen li nan chanm li epi fè'l dòmi."

Itilize liv yo pou yon solisyon. Celine deside itilize lòt resous pou'l jwenn solisyon. "On lè mwen te nan yon boutik epi mwen te wè liv sa, *Hands Are Not for Hitting*, alòs mwen achte li epi mwen li'l chak swa ak pitit gason mwen. Li eksplike poukisa ou dwe itilize men ou, sa genlè ede anpil," li di. "Apre prèske yon mwa, mwen diminye sou Lekti a. Men chak fwa pwoblèm nan rekòmanse, nou rale liv la epi fè lekti ankò."

Trase chimen pwogrè. Depi nou remake abitid la epi gen efò ki kòmanse fèt pou chanje li, itilize konpòtman pozitif pou ka pote plis ankourajman. Ofri prim tou ka ede. Pi enpòtan, pa kanpe nan wout epi kenbe pasyans ak pwosesis la. Pa bliye pote nouvo abitid pou kapab eliminate ansyen yo.

"Fen lane ki sot pase a, pitit gason'm ak kouzen'l te kanpe nan tèt eskalye yo epi kouzen li t'ap eseye pouse li anba, men aksidan fè li tonbe," se sa Celine di. "Pandan n'ap konsole li, li vire gade kouzen'l epi li di, 'Men pa la pou frape, menm jan liv la di a!' epi mwen te sezi. Mwen reyalize ke mwen pa't pèdi tan'm."

Denise Yearian ekri tèks sa

10 Konsèy pou Konbat Vye Konpòtman

Ou vle kanpe abitid ki pote enkyetid nan timoun ou tout bon? Teknik sa yo kapab ede rezoud pwoblèm yo pou jwenn solisyon.

keeweeboy/Stock/Thinkstock

1. Vye tout okazyon kote ou ka

aprann yo. Chwazi yon lè kote tout bagay trankil epi ou pa nan mitan pwoblèm nan pou pale ak timoun ou sou abitid yo. Pa pale anpil, fè repwòch oswa fè plezantri pou fè konpòtman an vin pi mal.

2. Pale ak plis presizyon.

Eksplike akèle ak yon fason pozitif ki konpòtman ke ou vle wè yo. Pase pou di "Pa bliye devwa ou yo ankò," di "Sonje fè devwa matematik ak syans ou yo aswè a." Lè ou wè bon konpòtman, fè konpliman. Sa ede yo konsantre pi byen pou yo amelyore tèt yo.

3. Rete konsistan.

Pafwa paran yo kon Lakòz move abitid dire pi lontan lè yo di yon bagay epi yo fè yon lòt bagay. Si, kòm egzanp, ou di timoun ou pa entewonp ou lè w'ap pale ak lòt moun, men ou kite yo fè yon ti pale tankou "Èske mwen ka ale nan...?" epi ou reponn tou, sa ankouraje move konpòtman yo. Pa bliye ke eliminate move abitid pran tan, repetisyon ak sipò paran yo.

4. Itilize distraksyon.

Egzanp, si timoun ou ap souse dwèt li paske li annwiye, ba li yon lòt bagay pou li fè ak men li, tankou fè desen oubyen jwe ak Lakrè.

5. Kominike epi kolabore.

Si timoun ou gen ase laj, mande li opinyon i pou nou ka jwenn yon solisyon ansanm. Oswa vini ak lòt estrateji ou menm epi mande li kiyès li vle eseye anvan. Sa ap fè li santi ke li gen kontwòl la.

6. Bay ankourajman.

Rekonèt lè gen efò ki fèt san ke ou pa't ofri okenn prim pou sa – tankou ale nan libréni pou pran yon video, envite yon zanmi vin dòmi lakay oubyen fè manje ansanm.

7. Chèche èd.

Liv ak video ki konvenab ak laj timoun ou ka ede yo chanje move abitid

san sa pa deranje yo. Itilize yo lè ou pa nan mitan sitiyasyon an.

8. Bay bon egzanp.

Timoun toujou ap swiv paran yo. Ou dwe bay bon egzanp epi

montre yo bon abitid k'ap bon pou yo pou lavi yo.

9. Pasyans.

Paran ka bezwen tann jiskaske timoun nan li menm vle chanje abitid li anvan ou kòmanse ede li. Pafwa timoun nan dwe konnen konsekans aksyon li yo pou li ka konnen ke sa dwe chanje.

10. Jwenn danje yo.

Si ou santi konpòtman an danjere pou timoun ou oswa pou zòt, ap afekte relasyon li oubyen pa bon pou sante li, pale sa avèk doktè li.

5 Fanm Koulè Ekstraòdinè ke Timoun Ou yo Dwe Konnen

Pandan anpil kontribisyon plizyè Ameriken nwa, depi nan tan lontan ak jodi'a, ap kontinye enspire nou ak anpil lòt ke nou pa konnen ki ekstraòdinè tou yo tout pote gwo eritaj pou nou

Soti nan Bessie Coleman, premye fanm Ameriken nwa ki te gen lisans pou pilote avyon, rive nan Katherine Johnson, ki li menm te espesyalize li nan òdinatè nan kompayi NASA ki te ede sistèm aewonotik ak pwogram espasyal Etazini, medam sa yo merite plas yo nan istwa Ameriken an.

Isabella Baumfree (ki gen tinon Sojourner Truth) Istoryen pa souvan sonje Isabella Baumfree lè y'ap pale sou mouvman ki te kanpe lesklavaj, men abolisyonis ak lidè sivil fanm yo, ki te chanje non li pou Sojourner Truth nan lane 1843, te fè anpil efò pou goumen pou ras nwa ak egalite tout moun. Yon pitit esklav li pat sèlman sove nan lesklavaj men li te premye fanm nwa ki te debat nan tribunal ak avoka blan epi ki te genyen – li te repran pitit gason'l ke blan an te vann ilegalman.

Cathay Williams te fèt nan esklavaj nan lane 1842, apre gè sivil la kanpe, Cathay Williams vin lib e li jwenn yon travay sèvant pou Ame Federal la. Lè gè a fini, kòm fanm nwa,

posibilité pou li jwenn travay te piti anpil. Ki fè li deside pou li degize an gason, anba non William Cathay e li rantre nan lame nan 38tyèm U.S. Infantry, e li vin premye fanm ke yo rekonèt ki te sèvi nan lame Ameriken, kòm yon solda buffalo.

Claudette Colvin Plizyè mwa anvan Rosa Parks vin selèb, kòm yon elèv lekòl ki te pran desizyon lite kont enjistis kont ras li, lè li refize deplase lè yon pasaje blan mande li pou li bay plas li nan yon bis kote li te chita. Nan moman enpòtan sa, Claudette Colvin te di, "Sou yon bò mwen te santi Sojourner Truth ap peze desan mwen, e Harriet Tubman te sou lòt bò pou li peze desann mwen tou. Mwen pa't ka kanpe." Yon elèv nan yon lekòl kote te gen segregasyon nan Montgomery, Alabama, yo arete Colvin e yo mete li nan prizon. Pandan Parks vin tounen reprezantasyon bòykotaj la, apre Colvin al nan tribunal kòm youn nan senk moun ki te pòte plent nan ka legal *Browder V. Gayle*, ki te vin bay rezulta istorik la ke segregasyon nan

bis publik nan Montgomery a te enkonstitityonèl.

Bessie Coleman Disetan apre Wright Brothers yo vwayaje nan syèl la, Bessie Coleman ki te gen 28 lane te gen menm rèv sa, ke istwa lè sòlda WWI (premye gè mondal) yo t'ap tounen epi tout avanti yo ak avyon. Men opòtinite pou vole nan syèl la byen wo pa't yon bagay ki te posib pou yon jèn fanm ki nwa e pòv epi k'ap fè fas ak diskriminasyon ak ekslizyon. Avèk detèminasyon ak kouraj, Coleman kite Etazini pou l'ale nan peyi Lafrans, kote li etidye aewonotik e resevwa yon lisans pilòt entèrnasyonal nan men Fédération Aéronautique Internationale la. Antan ke premye pilòt fanm nwa Ameriken ki pilote yon avyon, se te yon gwo viktwa lè li retounen nan Etazini.

Katherine Johnson Yon elèv entelijan ki renmen chif anpil, Katherine Johnson te gen 10 lane sèlman lè li rantre nan lekòl segondè epi li gen 18 lane lè li jwenn yon degré "Bachelor of Science" nan matematik ak franse. Pasyon li rechèch nan matematik, yon endistri ki pa't fasil menm pou aksepte ni jèn fanm ni nwa Ameriken, mennen li nan yon travay jis nan National Advisory Committee for Aeronautics (sa ke yo rele NASA) nan Langley Memorial Aeronautical Laboratory nan Hampton, Virginia, nan lane 1953. Antan ke youn nan premye manm ekip NASA a, Johnson te responsab pou mezire ak analize rezulta tès tinèl van yo. Jijman li nan lojik geometri fè'l jwenn yon pwojè pou ede yon ekip rechèch kote te gen gason sèlman, sa ki pi devan fè'l posib pou astwonòt John Glenn ak Alan Shepard vwayaje nan lespas.

Beryl Meyer eki tèks sa

Ou gen kesyon sou zafè paran?

RELE
NIMEWO
"THE CHILDREN'S TRUST" PATWONE SÈVIS SA A

Sèvis sa a disponib 24 sou 24

Kreye yont kont pou resevwa yon imèl enfòmasyon gratis chak mwa nan **touittimoun.org**; annik klike sou "Nouvèl" epi peze sou bouton "Anrejistre" a.

Bilten sa a se Children's Trust ki pwodui li kòm sèvis li mete a dispozisyon fanmi ki rete Miami-Dade County. Children's Trust se yon sous revni ki la pou fè yon travay espasyal, se elektè ki tabli fon sa a pa mwayen referandòm pou amelyore lavi timoun ak tout fanmi yo. Si w gen sijesyon ak ide istwa ou ta renmen nou pibliye, voye yo ban nou nan imel sa a: info@thechildrenstrust.org.